

Rusinaisen Rojassalun taitte-
taa maisteri J. Lahermäle

os/ Vladimirin 2

Meri. (Kallio)

-/-

Antropologinen tutkimus Siin
pitäjän väestöstä.

Kirj. Jonas Laherma.

Kysymystä Poljoispolijannan esihistoriallisesta
asutuksesta ei voita turkin vielä pitää ratkaistuna.
Oikeutuksen tällaiseen huoltoon antaa sekä muinais-
tieteellisten löytöjen tähänastinen niukkuus että niihin
perustuvat horjuvat tutkimustulokset. Wenterlundin antropo-
metriset havainnot ovat lisäksi rottaneet, kuinka kirjava
ja erilaisista rotuaineksista syntyneet on Poljoispolijan-
maan väestö ja se saattaa osittain ajatella, että
antropologiassa on vielä oansa raottavana tämän ren-
den vanhin asutus selvitetäessä.

Poljoispolijannalla Telttyä-kivikauden löytöjä on
yleensä totuttu pitämään ainakin etupäässä lappalaisien
jättäminä eikä toistaiseksi ole ilmestynyt vakavampaa
aihetta tätä olettamusta vastaan. Ovatko lappalaiset
sitäpaitsi oikeastaan ainoa kansallisuus, jonka varmuu-
della voidaan sanoa esihistoriallisena aikana ^{tällä} asuneen,
myöskään tulleita suomalaisia (kainulaisia) lukuunottamat-
ta. Jos täysin pitavia todisteita vielä toistaiseksi puu-
on kuitenkin aihetta huoltoon, että Poljoispolijannalla
on ollut myös ~~germaani~~germaaneilaisia asutusta. Pron-
sikauden harvat germaanisgeraaiset löydöt voivat
toin vielä olla satunnaisia kulkutavaraa, vaikka per-
miläiskorkeuksiin viittaavat pronssilöydöt nähtävästi
ovat olleet paikallisen ~~maaperän~~ kulttuurin tuotteita,
mutta rautakauden kiviliimat ja muutkin, toin harvat
löydöt panevat jo ajatella jo kiinteää, ehkäkin
vähäistä muinaisgermaaneilasta asutusta.

W. H. Wenterlund, Studier i Finlands antropologi, II, Kainulain-
set,
Fennia 33.

na paikannimiltä tulee hiukan myöhemmin järke.
Historiallisen ajan alussa esiintyneiden kainulaisien
alkuperästä on paljon riidetty. Etenkin ruotsalaiset tiede-
miehet, kuten Hidmark ja Hicklund, ovat hoitaneet todis-
taa niitä ruotsalaisiksi. Suomalaiset yleensä, Portman lu-
kunnottamatta, pitävät heitä Poljoispoljoismaan rannikolle
varhain muuttaneena karjalaisheimona. ^{Heidän} Micheliin Edurtajis.
Ta voitiin mainita Gyö Korkisen ja J. R. Aspelinin, ja hekin
on yhtynyt Hicklund antropologisten tutkimustensa pe-
rusteella. A. H. Tarkkunen, joka varemmin myöskin kannat-
ti tätä käsitystä, näyttää myöhemmin kalliutuneen J. W.
Ruthin esittämään uuden micheliinien puolelle, että kainu-
lainia olisi tarkoitettu Poljoispoljoismaalle siirtynytä
ensimmäistä suomalaisia aintoja, joita eteläiset ovat oli-
vat etupäässä hämäläisiä, poljoiset taas etupäässä
karjalaisia alkuperää. Kainulaisen, ruots. quäner, nimi
katsoo historialta vuoden 1271 jälkeen. Muisto siitä on ku-
tenkin säilynyt ^{ja näin vieläkin} ~~kuuluvissa~~ ^{kuuluvissa} ~~paikannimissä~~ ^{paikannimissä} ~~joissa~~ ^{joissa} ~~aikeina~~ ^{aikeina} ~~Salakumpaan~~
ovat ulottuneet ~~karvas eteläinen~~ ~~Poljoispoljoismaalle~~ ~~asti~~
ja joista myöskin tunnetaan ovat Kainunmeri, Kainun-
pelkä, Kainunmaa ja Kajaani.

Pelkkänä satunnaa ei voi pitää, että poljoispoljoilaiset
antropologisesti, tarkemmin sanon hiusten ja silmien väriin,
ruumiinmittaan ja pääindeksiin nähden, ovat lähinnä karja-
lainia, niinkuin Hicklund laajoilla tutkimuksillaan on osoit-
nut. ^{mut.} ~~Jo~~ ^{Jo} ~~Kainulaiset~~, varsinkin poljoisissa, olivat etupää-
ssä karjalaisia alkuperää, ei karjalaisen kantasainelusen siir-
tyminen tänne ole voinut yksin siihen rajoittua. Uusia an-
troviritauksia on tähtynyt idästä päin tapahtuna myöhemminkin.
Historialliset tiedot kainulaisista, joita kainulaiset ja karja-
laiset kävivät keskenään lappalaisien verotusvoik ~~endesta~~,
puhuivat rauhallisia ~~anturkorketuksia~~ ^{anturkorketuksia} vastaan. Mutta
kainulaisen ^{nimen} ~~aikeina~~ ^{aikeina} ~~historian~~ ^{historian} ~~lehdillä~~ ^{lehdillä} ~~esiintyessä~~ ^{esiintyessä} ~~näyt.~~
Tavot kireät välit ~~puhulaisheimojen~~ ^{puhulaisheimojen} ~~kesken~~ ^{kesken} ~~jo~~ ^{jo} ~~lauhtuneen~~
ja yhdenä ne tekevät häviyretken ~~Kajaani~~. Näin olisi
luotu mahdollisuus uuden karjalaisainetuksen siirtymiselle,
ja sitä näyttää todittavan hiukan myöhemmin ~~eräs~~ ^{historial.}
linen tapahtuma. Kun nimittäin Ursalan piispa Hemming

// Pärkinäsaaren rauhan sopimuksessa v. 1323 esiintyy Kainunmeri
v. 1323 ~~muodossa~~ ^{muodossa} ~~Kajaniemi~~ ^{Kajaniemi}, ruotsalaisessa ~~sopimuksessa~~
sitä vastaan Helmingh ^{happ.} Siomal. muisto Kainu on kaikista
päättävänä on alkuaan ~~muodossa~~ ^{muodossa} Kajaani, jota toinen tavun on ka-
domut.

Krunni, Krunni, ~~Krunni~~, Kiini, Klaama, Kutti l. Kutti.

vuoden välinä ja enemmistö (70%) on jättänyt 21-40 vuotta.
 Ryhmittäin ne jakautuvat seuraavasti:

Ikä	henkilöiden luku
16-20 vuotta	4
21-25 "	5
26-30 "	6
31-35 "	7
36-40 "	3
41-45 "	1
46-50 "	1
51-55 "	-
56-60 "	-
61-65 "	1
66-70 "	2

Kaikki tutkimani henkilöt ovat ^{nykyään} ~~itse~~ ^{syntyneet} Suomessa. 17:stä niistä (56,6%) on sekä äiti että isä syntymään samasta pitäjästä. 12 muusta toinen vanhemmista ~~on~~ ^{on} jostain muusta sisäisestä vanhemmista, toinen on syntynyt jostain naapuripitäjästä ^{muualta}. Pohjois-pohjanmaalta pitäjistä. Yhdellä henkilöllä, itäisen äidin ohella on isä ruotsalainen. ~~syntynyt~~ ^{syntynyt} syntymään ja ainostaan yhdellä henkilöllä on sekä isä että äiti ~~muualta~~ ^{muualta} syntyneitä. Koska ~~muualta~~ ^{muualta} ~~henkilöiden~~ ^{henkilöiden} ristimä- ja sukunimet ovat yleensä tyypillisiä pohjois-pohjalaisia, eritoten itäisiä, ja koska niillä on sellainen on oma merkityksensä, tuttelemme ne seuraavassa mainiten myös vanhempien syntymäpaikan.

N:o	Ristimä- ja sukunimi	Äidin syntymäpaikka	Isän syntymäpaikka
1	Jaakko Liedes	Si	Si
2	Kalle Veijola	"	"
3	Oskar Liedes	"	"
4	Jaakko Loukkola	"	"
5	Osro Soronen	"	Liminka
6	Kalle Liivala	"	Si
7	Kalle Tirkkula	"	"
8	Jaakko Backman	"	Pudasjärvi
9	Juho Raappana	Haukipudas	Si

Kvalitatiiviset h. silmämääräiset piirteet.

Ravittumista melkein kaikilla tutkimistani henkilöillä oli kokiinkertainen. Laihoiksi voi heitä sanoa vain 3 ja kokiinkertainta lihavampia oli heitä 2 henkilöä.

Thonväreä en ~~puuttanut~~ tarvittavien väritaulujen jutt. teura ~~en~~ voinut tarkalleen määrätä. Silmämäärällä tarkastuen oli 90 %:lla n.p. vaalea iho (valkea tai vaaleanpimentava) ja ~~ain~~ 3 henkilöllä (10 %) oli se hiukan tummampi.

Thokarvat olivat:

heikot	14 henkilöä	47,77 %
kokiinkertaiset	13 "	50 "

Tikka vahvat	1 "	3,33 "
--------------	-----	--------

Hiukset. Hiuksen muoto oli 17 miehellä suora ja pehmeä, 9:llä suora ja karkeahko ja 4:llä aaltoileva, enemmän tai vähemmän aaltoileva. Oritainen kaaju oli yh. dellä henkilöllä (46-vuotias) ja alkava vanhustenhar. manus kahdella ^{Tukon} ~~Hiusten~~väri oli melkein yksinomaan ruskea,

eri vivahteuksissa vain. Kivoastaan yhdellä oli vaaleanp. mentavat hiukset. Varsinaisia vaaleita (oijen tai pellavan väri) hiuksia ei ollut ainoallakaan, enempää kuin mustia. kaan.

^{Tukanväri} Hiustenväri	Henkilöiden luku	%
m. musta	-	-
r. ruskeanmusta	13	43,33
ruskea	5	16,67
vaaleanruskea	11	36,67
vaaleanpimentava	1	3,33

Kiilla 13 henkilöä, joilla mainitsimme olevan hiukan tummampaa ihonväriä, oli kaikilla ruskeanmustat hiukset.

Vihkinenväri on yleensä ^{Tukan} ~~Hiusten~~väriä vaaleampi. 1/2 henkilöllä oli vaaleanpimentavat ja 3:lla oijevaa. leat viikset.

Jo Tukanvärin mukaan jaamme tutkimamme

Silmät. Silmäterän kehän väriä kynnymysessa olevilla henkilöillä tarkastessa huomautettiin vaalean tyypin yleisomaisuus. Ruskea väri esiintyy ainoastaan yhdessä väri, vihertävän kanssa ja silloinkin siten, että viinimäisen on voitolla. Tummansinistä väriä ei myöskään esiinny.

Silmäinväri	Henkilöiden luku, joilla on		
	yhdistetyt silmät	seka- värit silmät	Yhteensä
sininen sininen	12	—	12
vaaleansininen kirkkaan sininen	10	—	10
vihertävä vihertävä	—	8	8

Yleensä suomalaisilla on ^{halempina} vaalea silmäinväri ~~halempina~~.
~~sininen~~, nim. sininen, harmaa, vihertävä (seka-). Puhkaasti
ruskeiden määrä on Hesterlundin mukaan ainoastaan 5-9%
ja mustaa ei esiinny ensinkään, vaikka tutkimusten henkilöi-
den luku on 5023. Kuitenkin levinneisyys ruskea väri esiintyy
pohjoispujolainilla, Hesterlundin mukaan 9,11%. Kolmogorovin
havaintojen mukaan on karjalainilla miehillä 29% sinistä, 16%
^{kirkkaansinistä} ~~vaaleansinistä~~ ja 2% vihertäviä silmiä, jäljellä olevat prosentit
jakautuvat tumman- ja vaaleanruskean, tummansinisen ja
harmaan värien kesken.

Verrattessa tutkimieni henkilöiden tukanväriä silmäin-
väriin saadaan seuraava taulukko:

Tukanväri	Henkilö- iden luku	Silmäinväri
Ruskeammusta	4 5 6	vaalea sininen kirkkaansininen vihertävä
Ruskea	3 1	sininen vihertävä
Vaaleanruskea	2 2 1	sininen kirkkaansininen vihertävä
Vaaleanvihertävä	1	sininen

Kuten näkyy, esiintyy vihertävä (seka-) väri silmäinväri
tyypänsä ruskeammusten hienien ohella ja kantiää piellä
40% kaikista ruskeammustatukkainista. Ruskeatukkainilla hal-

Korvake esiintyi kaikissa tutkituissa miehistä. Jos me
sitä eroitamme 3 eri tyyppiä, joista I tarkoittaa vapaata
& II suorakulmaisesti kiinnikarvanutta ja III alapäin viettävää.
Kiinnikarvanutta ^{korvalla} niin oli se 20 henkilössä (I tyyppiä ja lopuilla
10 miehellä II tyyppiä). III tyyppi ei ensinkään esiintynyt.

Nenä. Nenänselkä oli 16 miehellä notko, ei mitenkään niin
paljon, että nenänkärki olisi ollut ylöspäin suunnattu. 11 miehellä
oli nenänselkä suora tai jopaakin heistä hiukan oallonainen.
Kinoastaan 3 miehellä oli nenänselkä köyry, ~~glat~~ vieläpä
~~hänkinen~~ yhdellä heistä hylkimä.

Mittaukset.

Suorittamani mittaukset sekä niiden perusteella lasketut
indeksi pää-, kasvojen- ja nenäindeksit ^{sekä kätensärien pituuden suhteet} selviävät parai-
ten eniten eri henkilöä tarkastaen alempana olevasta
taulukosta. Numerot äärimmäisenä vasemmalla olevassa
saraksessa viittaavat edellä esitettyyn henkilöluettel-
loon.

Suorittamani mittaukset ja niiden perusteella lasketut
pään-, kasvojen- ja nenäindeksit sekä koko yleisraajan mittat
ja sen suhteet ruumiinmittaan selviävät parhaiten kukunkin
tutkitun yksilön näiden alempana olevasta taulukosta.
Tärkeimmät mittaluvut aina tarkoittavat millimetrejä. Jos
tarkastettaessa otettava numero on koko saraksessa
sama, on se merkitty vain ensimmäisessä luonnossa ja jätetty
pois muita seuraavista. Numerot äärimmäisenä vasem-
malla olevassa saraksessa viittaavat edellä esitet-
tyyn henkilöluetteloon.

Havainnot ovat merkityt Duodecim-seuran kaavakkeille.

1/ Mittausvälineinä olen käyttänyt, paitsi millimetreihin jaettu
mittanauhaa, ~~vakuumi- ja antropometri~~ antropometrisiä tar-
koitukseen valmistettuja vakuumi- ja pituusharppoja (Tastier-
zirkel ja Gleitzirkel) sekä korkeuspisteiden määrittämiseksi
vakuumiharppiin kiinnitettävää venäsaajaa. Indeksit olen saanut
käyttämällä ~~Tuota taulukko~~ Carl M. Fürstin ~~taulukkoja~~ Index-
Tabellen zum Antropometrischen Gebräuche, Verl. Gust. Fischer, Jena
1902. - ~~Käsitteilytulkinta on~~ Mittauksia korkeamman
tutkimustutkimus on ^{huhtaus} käyttänyt tarkastamasi suomalaisen antropo-
logi A. Dzavahisvili, jota hänelle lausun kiitokseni.

N ^o	Ruumin- mita	Inlisura jugularik- sen korkeus	Alionian korkeus	Kerkisor- men k ^ä - jen korkeus	Yläraajan koko mita	Yläraajan koko k ^ä - mita mitaan	Pään pituus	Pään leveys
1	1690	1362	1354	567	787	46,56	187	154
2	618	302	297	527	770	47,58	87	57
3	682	367	355	602	753	44,76	87	49
4	604	293	285	565	720	44,88	71	54
5	648	330	311	565	746	45,26	84	49
6	615	301	324	583	741	45,88	86	58
7	588	283	279	554	725	45,65	94	54
8	693	395	382	566	816	48,19	92	59
9	619	288	304	571	733	45,27	88	52
10	598	294	293	544	749	46,87	89	50
11	719	409	425	648	777	45,20	85	61
12	595	273	277	572	705	44,20	81	53
13	659	350	355	588	767	46,23	84	61
14	682	361	363	607	756	44,94	97	45
15	735	395	397	663	734	41,72	89	63
16	706	384	385	594	791	46,40	90	65
17	661	350	346	518	828	49,84	88	52
18	764	420	421	626	795	45,06	90	53
19	742	440	462	656	810	46,49	89	61
20	639	303	309	552	757	46,18	97	61
21	685	386	376	601	775	45,99	91	58
22	605	277	292	562	730	45,48	83	58
23	618	303	316	574	742	45,85	87	53
24	708	403	410	633	777	45,49	86	63
25	624	319	312	573	739	45,50	87	64
26	599	281	293	573	720	45,02	95	61
27	645	329	345	600	745	45,28	96	57
28	689	327	369	571	798	47,24	78	58
29	778	464	520	671	849	47,75	82	67
30	633	332	318	583	753	46,23	89	58

N ^o	Ruumin- mita	Inlisura- jugularik- sen korkeus	Alionionia korkeus	Kerhisor- men k ^o ar- jen korkeus	Yläraajan koko mita	Yläraajan koko k ^o ar- mita den run- mitaan	Pään suuri pituus	Pään suuri leveys
1	1690	1362	1354	567	787	46,56	187	154
2	618	302	297	527	770	47,58	87	57
3	682	367	355	602	753	44,76	87	49
4	604	293	285	565	720	44,88	71	54
5	648	330	311	565	746	45,26	84	49
6	615	301	324	583	741	45,88	86	58
7	588	283	279	554	725	45,65	94	54
8	693	395	382	566	816	48,19	92	59
9	619	288	304	571	733	45,27	88	52
10	598	294	293	544	749	46,87	89	50
11	719	409	425	648	777	45,20	85	61
12	595	273	277	572	705	44,20	81	53
13	659	350	355	588	767	46,23	84	61
14	682	361	363	607	756	44,94	97	45
15	735	395	397	663	734	41,72	89	63
16	706	384	385	594	791	46,40	90	65
17	661	350	346	578	828	49,84	88	52
18	764	420	421	626	795	45,06	90	53
19	742	440	462	656	810	46,49	89	61
20	639	303	309	552	757	46,18	97	61
21	685	386	376	601	775	45,99	91	58
22	605	277	292	562	730	45,48	83	58
23	618	303	316	574	742	45,85	87	53
24	708	403	410	633	777	45,49	86	63
25	624	319	312	573	739	45,50	87	64
26	599	281	293	573	720	45,02	95	61
27	645	329	345	600	745	46,28	96	57
28	689	381	369	571	798	47,24	78	58
29	778	464	520	671	849	47,75	82	67
30	633	332	318	583	733	46,23	89	58

Pään- lehti	Syngnomi- nen maana- korkeus	Karvojen suurin leveys	Karvojen indeksi	Nenän korkeus	Nenän leveys	Nenän indeksi
82,35	183	135	73,77	53	36	65,45
83,16	178	138	77,53	52	34	65,38
79,68	199	132	66,33	61	38	62,30
90,06	178	56	87,64	57	30	52,63
80,98	201	42	70,65	56	35	62,50
84,95	181	42	78,45	63	39	61,90
79,38	182	39	76,37	54	38	70,37
82,81	179	48	82,68	61	39	63,93
80,85	189	39	73,54	53	38	69,09
79,37	189	35	71,43	57	35	68,63
87,03	181	48	81,77	54	35	64,81
85,64	188	41	75,00	59	37	62,71
87,50	196	50	76,53	59	41	69,49
73,60	187	48	79,14	57	35	61,40
86,24	178	47	82,58	56	36	64,29
86,84	173	45	83,82	56	36	64,29
80,85	180	50	83,33	57	37	64,91
81,58	187	37	73,26	58	38	62,52
85,19	184	47	79,89	63	34	53,97
81,73	178	42	79,78	56	34	60,71
82,72	179	34	74,86	57	38	74,57
86,34	185	44	77,84	59	42	71,19
82,89	190	39	73,16	54	35	64,81
87,63	172	33	77,33	57	31	54,39
87,70	178	42	79,78	57	36	63,16
82,56	181	34	74,02	58	35	60,34
77,04	194	43	73,71	63	34	53,97
88,76	194	44	74,23	57	35	61,40
91,76	189	44	76,19	54	35	64,81
83,60	188	43	76,06	53	36	63,45

Ruuminmitta. Tutkittujen henkilöiden keskipituus on 1661,3 mm. Lyhin miehistä on ~~1588~~ 1588 mm ja pisin 1778 mm., joten erotuksella saadaan ~~en~~ varsin korkea luku 190 mm. Tarkastamme tutkittu henkilöt ruuminmitan mukaan neljään luokkaan, huomaamme, että enemmistö kuuluu kanteen keskimäiseen.

Lyhyitä (1580-1600)	4	henkeä
Alle keskimittan (1601-1650)	11	"
Yli keskimittan (1651-1700)	8	"
Pitkiä (1701-1800)	7	"

~~Tutkimus on vain~~ Arvontaan kanteen luokkaan ja täten saadaan:

Lyhyitä (-1650)	15	henkeä 50 %
Pitkiä (1651-)	15	" 50 %

Jos ikälukunsa miesten keskipituus vaihtelee sen.

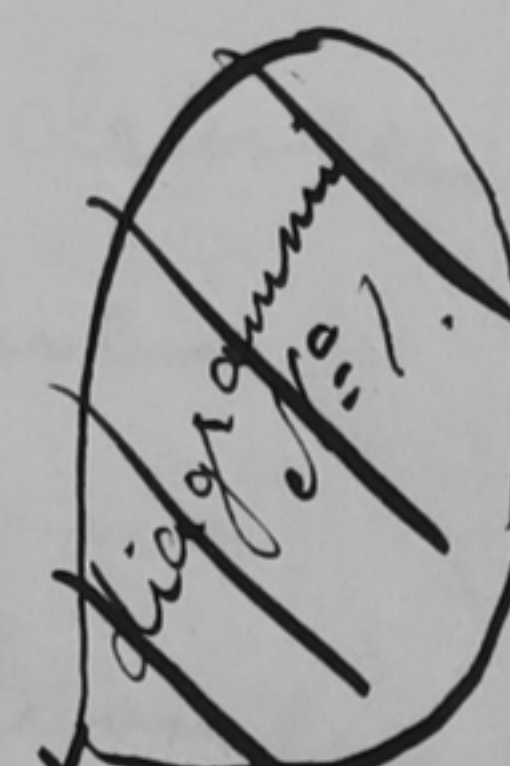
saavasti:

Ika	Henkilöiden luku	Keskipituus
16-25 v.	9	1659,7 mm.
26-35 "	13	1656,4 "
36-40 "	8	1671,1 "
41-50 "	4	1689,7 mm.
51-55 "	5	1635,4 "
56-60 "	6	1668,5 "
61-65 "	7	1646,1 "
66-70 "	3	1687,3 "
71-75 "	1	1659,0 "
76-80 "	1	1689,0 "
81-85 "	1	1661,0 "
86-89 #	2	1645,5 "

Tarkastamme ruuminmitan ja silmäinvärisi väliä puhdasta huomaamme, että keskipituus tummempien silmien ohella on suurempi kuin vaaleampien ohella. Tihertäminen

Ruuminmitta on otettu
murtoväriä.

Kuva

saanut 167 mm. ja se ~~taavallista~~ näyttää ^(17-2 cm.) Hertelundin
~~poljoispoljois~~ olevan yleensä huomattavasti ^(17-2 cm.) kirkkipituisuutta
 korkeampi. Mutta toisella puolella voidaan Hertelundin mit.
 tauten mukaan saatu kirkkipituisuus pitää epäilemättä
 ainakin jossakin määrin liian alhaisena, kun ottaa huo-
 mioon, että mitaukset ~~ko~~ käsitteivät ainoastaan ase-
 velvollisten ikäluokan (21-25 v.). Roganen on ottanut,
 että Japanissa, samoin kuin on todettu Euroopastakin, kas-
 vusikä voi ulottua aina 35. ikävuoteen. Yleensä pidetään
 kirkkurooppalaisen kypyyrikkänä 20. vuotta. ~~Kita poljois-~~
~~ma~~ Mutta poljoisissa raja tavallisesti kohoaa eikä
 ole todennäköistä, että ~~suomalainen kypyyrikkä~~ ~~voitaisi~~
~~pitää~~ esim. 22. vuotta voitaisi ~~suomalainen~~ pitää suomalaisen
 kasvuaajan rajana.

~~Yläraajan koko mita~~
 Alarajion korkeus tutkituilla itäisillä on keskimäärin
 1382,5 mm. Pienin alarajion korkeus, joka esiintyy toisella lyhim-
 mällä miehellä (ruumiinmita 1595 mm, lyhimällä 1588 mm.), on
 1277 mm. Suurin esiintyvä alarajion korkeus on 1520 mm.

Incisura jugulariksen korkeus vaihtelee 1273 ja 1463
 mm. välillä. Keskimäärin se on 1345,5 mm.

Keskisormen käyrän korkeus osuu keskimäärin 586,3 mm. ja
 vaihtelee 578 ja 671 mm. rajoissa.

Yläraajan koko mita on saatu vähentämällä alarajion
 korkeudesta keskisormen käyrän korkeus. Se on keski-
 määrin 763 mm. ja vaihtelee 705 ja 849 mm. välillä. Enemmistö
 la' mitatuista miehistä (80,3%) tämä mita korjui 720 ja 798 mm.
 rajojen sisällä.

Yläraajan koko mitan suhte ruumiinmitaan saadaan kas-
 van ~~yläraajan koko mita~~ ~~100~~ mukaan. Se vaihtelee tutkituilla
 itäisillä ~~41,01 - 41,78 ja 49,84~~ 41,72 - 49,84 ja keski-
 määräisesti suhteelliseksi on saatu 45,89. Enemmistö (80%)
 vaihtelee 45,01 - 47,75.

C. H. Stratz, Wachstum und Proportionen des Menschen vor und
 nach der Geburt. Archiv für Anthropologie 1909 B. VIII, 4, n. 297

17 b)
Milla tavara tämä puolelta siinä, selvää tarkemmin se.
kaavista taulukoita:

-45- 5- kunka-

$$y_{1,0} - y_6 \dots \dots \dots / 3$$

46,01 - 47 3

47,01 - 48 3 "

48,01 - 49 / "

49,01 - 49,84 1 "

Glaraajan koko mitta on mitaamillani tilaisilla verrattain suuri. Sen keskimääräinen paksuus runnissaan oli näet $\frac{4}{5}$, 89 ja varsinaisesti pitkäkätisiin ^(mide yli $\frac{4}{5}$, 01) voidaan niistä lukea 83 %. Vertausta varten mainittakoon Kuterbodin mitaamisessa lausimonalaisessa vastaavasta luku pitkäkätisiä (yli $\frac{4}{5}$, 01) on 58 %.

Pään korvakorkeus, joka on raattu vähentämällä ruumiin-
mitasta korvaaukon korkeus, on valitettavasti tiedossa ainoas-
taan 8 mittaanestani henkilöillä. Se vaihtelee 121 ja 138
millimetrin välillä, ~~joka~~ ja sen keskimitta on 129,2 mm.

Pään uurin pituus on tutkituilla henkilöillä keskimäärin 187,6 mm. ja vaihtelee se 171 ja 197 mm. rajoissa.

Tasari (-180 mm.) a Bengala

Kertinkertaimen (181-190 mm.) 21

Sunri (191 mm. -) 3

Kertterlund on kaikkien polyajopoljalaisten pää suurim-
maksi pituudeksi saanut keskiarvon 188,1 mm. Suvossa se
on hänen mitaustensa mukaan 189,4 ja Karjalassa 188,1
sin rangan lähellä toisiaan näistä kolmesta seuduista, ~~joiden~~
~~antaa~~ ^{antaa} K. tulee mitoitinkin samaan antropologiseen tyyppiin.
Länsisuomessa ~~se~~ keskimääräinen pää suurin pituus vaihtelee
191,2 - 193,3 mm. välillä ja hämäläisillä 190,9 - 191,4 mm.

juuri ~~Stäläpohjumaan~~ ruotalaisilla ^{vaikka ruumismitta}
~~on helpempi kuin on helpempi kuin muilla suom. ruotalaisilla~~ eikä siinä enää
~~ruotalaisyyttä, josta pohjalaisilla laintyy on kassa.~~ Vaikka on
~~soiti vakaantunut suomalainen aine, jota niin muuta joutuu leveyttä.~~
 myöskin saava ~~mitä joku~~ mitä alkuperää on mitaamien
 itäisten pään suuri leveys. Mahdotonta ei tuntuisi,

Suomen ruotsalaisilla se on yleensä 190,3 - 191,9, ~~ku~~
~~Alueen~~ ~~viikka~~ Ahvenanmaalla, jossa ruotsalainen aines
on säilynyt ~~pitkään~~ seksantumattomana, se on koko-
nasta 194,6 mm. Suuri kirjainuus päään suurimpaan pi-
tuteen nähden vallitsee juuri pohjois-pohjalaisien ke-
hissä. Mitä suurempi ~~mitä~~ suurin ~~mitä~~ ja pienin ~~mitä~~ pi-
tusten välinen ero 26 mm. ^{on} pidettävä huomattavan suure-
na. Sama korjuvaisuus ~~mitä~~ ^{ilmeisesti} vielä selvemmin Kenterh.
din esittämissä murtoviivassa, jossa päään suurin pituus
osittain $\frac{1}{3}$ jotenkin yhtä korkeaa huippua 184, 188 ja
190 millimetriin kohdalla. Se osittain, kuinka sekarotuita poh-
jois-pohjalainen aines on. Suhteellisen lyhyt päään suurin
pituus on epäilemättä karjalaisista perua, pidempi
taas hämäläisistä ja niiden seksantumittia germaani-
laista ja myöhempiä ruotsalaisia alkuperää.

Pään suurimmaksi leveydeksi j^a on tutkimillani henkilöillä saatu 156,9 mm. ja vaihtelee se 148 ja 167 mm. välillä. Mainittu keskimitta 156,9 on suurempi kuin Westerlundin millenkään suomalaisryhmälle la-
hemma keskiarvo. Kaikkien polygoipohjalaisien keskimää-
räiseksi pään suurimmaksi leveydeksi hän on näet sa-
anut 154,8. Tämä luku oli epäusmitta-jalja lähempänä
~~että aivan la~~ Karjalaisilla se on 153,5 ja savolalaisilla
153,8 mm. Westerlundin mitausten mukaan ei suomalaiset
eikä Suomen ruotsalaiset ota kovin suurta eritaisuutta pään
suurimpaan leveyteen nähden. Se vaiht sen keskimitta
vaihtelee 153,3 ja 153,8 mm. välillä ja tekee poikkeuksen
siitä vain Eteläpohjanmaan ruotsalaisille (154,6 mm.)
ja polygoipohjalaisien keskuudessa (154,8 mm.). Kummal-
liskin arvoituksiksi jää, mistä johtuu korkea keskimitta
juuri Eteläpohjanmaan ruotsalaisilla ^{vaikeaa ymmärtämistä}
on ~~lähempi kuin on lähempi kuin muilla Suomen ruotsalaisilla eikä riikensuomalaisten~~
~~ruotsalaisilla, polygoipohjalaisilla esiintyy samassa.~~ Vaikka on
silti oikeastaan suomalaisia aineita niin suurta pään leveyttä
myöskin saava, ~~mistä johtuu~~ mitä alkuperää on mitaamien
ilmaisien pään suuri leveys. Mahdottomatta ei tuntuisi,

mukaan ~~dotit~~ dolifiokeppaleihin (-79,9) ja brachykeppa-
leihin (80,0-), ~~on polyisopojalaista keskimääräistä~~
ilmoittaa ~~mittausten mukaan~~ ^{viimepäinilityä} olevan polyisopoh-
jalaisen kerkkudessa 82,1 %. Samaa jakotapaa nou-
dataan oli mittaamien itäisten joukossa brachykeppa-
leja 83,3 %, siis jotensin yhtä paljon. Keterlundin polyisopoh-
jalaisia on hyperbrachykeppaleja (tämän jakotapana mukaan indeksi
85-x) 23 %, mittaamien itäisten joukossa ~~on~~ ^{on} niitä 43,3 %.
Vertausten vuoksi mainittakoon, että länsi-uomalaisilla N. C.
mittausten mukaan on brachykeppaleja (yli indeksi yli 80.)
ainoastaan 45,9 %.

Mittaamien itäisten korkeampi ^{alkuun.} pääindeksi (83,7) ver-
ratuna Keterlundin mittaamien polyisopojalaisten kesk. pääin-
deksiin (82,1) johtuu päänsuuremmasta leveydestä (kesk. 156,9).
Sama on ^{suunnilleen} asiaantaita verrattaessa esim. karjalaisiin. Pään-
indeksi nousee päänsuuremaksi, mutta ~~ainakin~~ siihen vai-
kuttaa tuntuvasti myös päänsuureuden lisääntyminen.

Fysiognominen naamakokous, etäisyys alaleuan huipusta hius-
rajaan, on mitatuilla itäisillä keskimäärin 182,3 mm. ~~ja~~ ja
vaihtelee 172-201 mm. välillä.

Pieni Lyhyt	(-170) - - - - -	-
Keskinkertainen	(172-185) - - - - -	17 henkeä 56,66 %
Suuri Pitkä	(186 -) - - - - -	13 " 44,44 %

Morfologinen naamakokous, etäisyys alaleuan huipusta
nasion nasionin, nenänjuureen, on tiedossa vain 23 ylä-
lata, joilla ^{on} keskimäärin 130,9 mm. ~~ja~~ ^{on} minimi oleessa 109
ja maksimi 150 mm.

Karvojen suurin leveys, joka on saatu mittaamalla jousi-
luiden ~~pään~~ ^{huiden} leveyden etäisyys toisistaan, osottaa keskimäi-
sin 142 mm. ja vaihtelee 132 ja 156 millimetrin välillä.

Kasvojenindeksi, jota vertailu suomalaisista ole-
van aineiston kanssa kävi mahdolliseksi, on laskettu
käytännössä jo osaksi vanhentuneelta Brocan järjestel-
mää noudattamalla, siis kaavan $\frac{\text{Kasv. suurin le.} \times 100}{\text{Kasv. pienin le.}}$ mukaisesti. Se ottaa tutkittavien iältään ^{periood. naamakokous} keskim. ^{kerkin} ^{äänin}
77,02, josta minimi on 66,33 ja maksimi 87,64. Suurimmisto
(76,6%) on kasvojenindeksi 70 ja 80 välillä. Ryhmitään ja-
kautuvai ~~mitaukset~~ mitaukset:

Tila kasvojen- indeksin mitaukseen vasta vasta	leptoprosopeja	(- 70)		1	henkeä	3,33%
	mesoprosopeja	(70,01 - 80)		23	"	76,67%
	chamaeprosopeja	(80,01 -)		6	"	20%

Holmogorovin mitaukset otetaan karjalaisen kasvojen
muotoon nähden olevan jotenkin lähellä niitä. Heidän kes-
kuudessaan on näitä mesoprosopeja 77% ja chamaeprosopeja
18%, loput 5% ovat leptoprosopeja. Saman tutkijan mukaan
on hämäläisissä (ja länsimaisissa) mesoprosopeja 70%, cha-
maeprosopeja 26% ja leptoprosopeja 4%. ^(Helsingin) Heterlundin testi-
kin emme ikävä kyllä voi mitaulemme verrata, kun hänen
mitaustapa on ollut hiukan erilainen.

Nenän korkeus vastiella nitäinillä 57 ja 63 mm. välillä.
Sen keskim. äärimen laskettu korkeus on 56,6 mm. Suurimmisto
(76,6%) mitauksista on 54 ja 59 mm. välillä. ~~Eni~~ ~~mitaukset~~
~~jatkamalla saamme~~

Nenän leveys on pyöreämuotoisissa olevilla henkilöillä keskimäärin 36 mm. ja vaihtelee se 30-42 mm.; 34 ja 39 millimetrien välillä on 86,6%.

Nenäindeksi ottaa keskimäärin 63,60 ja minimina on 52,63 sekä maksimina 71,19. Leptorrhinit (52,0-69,9) ovat vallitsevana enemmistönä (76,67%) tutkittujen miesten keskuudessa. Eri ryhmien jakamalle saamme:

hyperleptorrhineja (- 52,0)		44	henkeä	13,33 %
leptorrhineja (52,0 - 69,9)		23	"	76,67 %
mesorrhineja (70,0 - 89,9)		3	"	10 %
chamaerhineja (85,0 - 99,9)		-		
hyperchamaerhineja (100,0 -)		-		

Kajaste miesten se

Verrattamalla näitä muihin suomalaisiin huomaamme, että keskimääräinen nenäindeksi (63,60) on pienempi kuin Kolmogorovin mittauksen karjalaisen miesten (65,27). Itävaltalaisilla saman tutkijan mukaan on 69,41. - Katerlundin mittauksista 79% pohjois-pohjalaisista oli 66,7% leptorrhineja (52,0-69,9) ja loput 33,3% mesorrhineja (70,0-89,9). Saman jakotavan mukaan olisi mittauksissa näissä 70% leptorrhineja ja vain 10% mesorrhineja; ~~mitä~~

(Rivi väliä.)

Edelliseni on lyhyesti käyty läpi keräämään antropologisen aineiston. Mitään tarkempia johtopäätöksiä ei sen avulla ole oikeus mennä tekemään. Sitä varten se on liian niukka. Jos tutkittavana oleva väestö olisi rotuominaisuuksiltaan kokonaisuutena, voisi sellaista vielä ajatella. Mutta nyt onkin pyöreämuotoisista mita kirjavimmista aineista syntynyt sekava sekoitus, jonka tähden mitauksellakin horjuvat varsin laajoissa rajoissa ja sitä parhaimminkin ottaavat aineiston riittämättömyyden. ~~Pitä~~ Paraiten huomaa tämän puutteellisuuden

jakautumisesta ikäluokkain ja sitä-rottavasta murto-
viivasta. Lisäksi nappuvat mittauksista monet tärkeät
tiedot, kuten acromionoiden etäisyys, vartalonmitta,
~~jalankorkeus~~ ^{jalankorkeus} mita y. m. m., joilla rotuominaisuuksia
määrätessä on tärkeä sijansa. Tältä tutkimukselta ne
ovat jääneet pois puutteellisten mittausvälineiden tähden.

Yleisellä onkin tarkoitettu ainoastaan ~~vähäistä~~
vähäistä suomenkieliseksi näytteeksi, mihin muuten
antropologinen tutkimus kuuluu. Kun aika myöten eri
osista maastamme saadaan järjestelmällisesti ja tieteellisel-
lä tarkkuudella kootuksi tarpeeksi paljon antropologisia
ainehintoja, tulevat johtopäätökset sen osalta. Mutta
sitä varten tarvitaan myös tarkat tiedot naapureidemme,
venäläisten, motalaisten, virolaisten ja lappalaisten ~~anti~~
rotuominaisuuksista. Kolmesta ensimmäisestä kamallisuudesta
mitä jo onkin olemassa. Lappalaisten, ~~etäkin jouti~~
~~maamme suomenlappalaisten, tutkiminen on vasta edessä.~~
ainakin jouti suomenlappalaisten tutkiminen vasta ~~edessä~~
edessä.